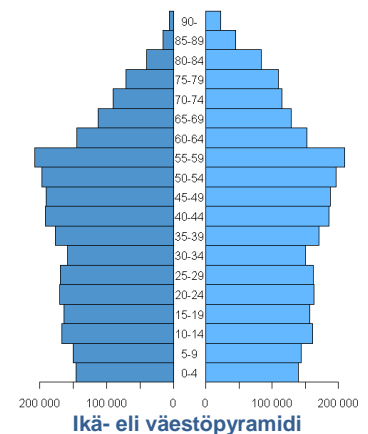

Aluesuunnittelu

- Alueiden maankäyttöä suunnitellaan kaavojen avulla. Kaavaan kuuluu kartta ja kirjoitettu selitys.
- Jokainen maakunta laatii *maakuntakaavan*. Sen avulla suunnitellaan koko maakunnan maankäyttöä. Forssan seutu kuuluu Kanta-Hämeen maakuntakaavaan.
- *Yleiskaava* on maakuntakaavaa tarkempi suunnitelma. Se laaditaan kunnassa, esim. Forssassa. Siinä varataan alueita kunnan erilaisille toiminnoille, esim. teollisuudelle ja asutukselle.
- Tarkin kaava on *asemakaava*. Siitä selviää tarkasti esim. rakennusten paikat, korkeudet ja jopa rakennusten ulkonäkö.
- Jos ollaan suunnittelemassa jotain suurta rakennushanketta, esim. tuulivoimapuistoa tai moottoritietä, pitää tehdä *ympäristövaikutusten arviointi (YVA)*. Siinä selvitetään etukäteen, millaisia vaikutuksia hankkeella on alueen luontoon, maisemaan ja ihmisiin.
- Jokainen voi vaikuttaa aluesuunnitteluun. Parhailtaan suunniteltavat kaavat ovat nähtävillä esim. netissä ja niistä saa esittää mielipiteensä.

Väestönkasvu Suomessa ja muualla maailmassa

- Väkilukuun vaikuttavat kuolleisuus, syntyvyys, maahanmuutto ja maastamuutto.
- Suomen asukasluku on noin 5,5 miljoonaa.
- Ikärakenne on Suomessa muuttunut viimeisen sadan vuoden aikana. Lasten ja nuorten määrä on laskenut, mutta vanhojen ihmisten määrä on kasvanut. Väestön ikärakennetta kuvataan *ikäpyramidilla/väestöpyramidilla*.
- Maapallon väkiluku kasvaa jatkuvasti. Se on nyt lähes 8 miljardia. *Väestönkasvu* voi johtaa moniin ongelmiin, esim. ympäristön saastumiseen tai siihen, että kaikille ei riitä puhdasta juomavettä.
- Väestönkasvu on ongelma kehitysmaissa. Siellä perheet ovat suuria monista syistä: ehkäisystä ei tiedetä, ehkäisyä ei ole saatavilla tai uskonto kieltää ehkäisyn käytön. Kehitysmaissa lapsia tehdään myös sen takia paljon, että lapset huolehtisivat vanhemmistaan sitten, kun nämä ovat vanhoja.

Suomen väestö

- Suurin osa suomalaisista kuuluu *kantaväestöön*.
- *Perinteisiä vähemmistöjä* ovat saamelaiset (alkuperäisväestöä), romanit ja suomenruotsalaiset. Nämä vähemmistöt ovat asuneet Suomessa jo kauan.
- *Uusia vähemmistöjä* ovat mm. somalit ja virolaiset.
- *Siirtolaiset* muuttavat vapaaehtoisesti maasta toiseen esim. työpaikan tai avioliiton takia. Siirtolaisia tulee Suomeen eniten lähialueilta eli Venäjältä ja EU-maista.
- Pakolainen on henkilö, jota vainotaan omassa kotimaassaan. Suomi hakee *kiintiöpakolaisia* pakolaisleireiltä vuosittain noin 800. Kiintiöpakolaiset sijoitetaan suoraan pakolaisia vastaanottaville paikkakunnille. Siellä he saavat oman asunnon.
- *Turvapaikanhakija* tulee Suomeen itse ja pyytää oleskelulupaa Suomesta. Suomalaiset viranomaiset selvittävät, onko turvapaikanhakijalla oikeasti jokin vaara omassa kotimaassaan. Tutkimuksen ajan turvapaikanhakija asuu vastaanottokeskuksessa. Osa hakemuksista hylätään, mutta osa hakijoista saa turvapaikan Suomesta.
- Maahanmuuttajia yritetään saada sopeutumaan Suomeen opettamalla heille suomen kieltä ja suomalaisia tapoja. Tätä kutsutaan *kotouttamiseksi*.
- *Ulkosuomalainen* on suomalainen, joka asuu ulkomailla.
- *Paluumuuttaja* on suomalainen, joka on asunut välillä ulkomailla, mutta muuttaa takaisin Suomeen.

Saamelainen.

Muuttoliike

- Suomen sisällä muuttamista kutsutaan *maassamuutoksi*. Se suuntautuu pohjoisesta etelään (erityisesti pääkaupunkiseudulle) ja maaseudulta *kasvukeskuksiin* eli suuriin kaupunkeihin.
- *Maastamuutto* tarkoittaa muuttamista ulkomaille. Suomessa on ollut kaksi suurta siirtolaisuusaikaa, jolloin suuri määrä suomalaisia on muuttanut ulkomaille. 1900-luvun alussa muutettiin Pohjois-Amerikkaan ja 1960–70-luvuilla Ruotsiin.

Suomen energiantuotanto

- Suomessa kulutetaan paljon energiaa asukasta kohti. Energiaa kuluu asuntojen lämmitykseen, liikenteeseen ja teollisuuden tarpeisiin.
- Jokainen voi säästää energiaa omalla toiminnallaan: liikkumalla kävellen tai pyörällä, sammuttamalla valot huoneesta lähtiessään, alentamalla kodin lämpötilaa jne.
- Energiaa voidaan tuottaa *uusiutumattomilla* ja *uusituvilla* energialähteillä.

Uusiutumattomat energialähteet

- Noin kolmannes Suomen energiasta tuotetaan *fossiilisilla polttoaineilla: kivihieillä, maakaasulla ja öljyllä*. Ne joudutaan tuomaan ulkomailta ja niiden poltossa vapautuva hiilidioksidi voimistaa ilmastonmuutosta.
- Osa Suomen energiasta tuotetaan Suomen viidessä ydinvoimalassa. *Ydinvoiman* polttoaine, uraani, joudutaan kuitenkin tuomaan ulkomailta. Ydinvoima ei aiheuta päästöjä, mutta sen käytössä on riskejä. Myös ydinjätteen loppusijoitus aiheuttaa ongelmia.
- *Turve* on kotimainen energialähde, jota saadaan suolta. Turpeenotto tuhoaa alkuperäisen suon, eikä se koskaan palaudu ennalleen.

Uusiutuvat energialähteet

- Uusiutuvia energialähteitä ovat mm. *tuuli, vesi, aurinko* ja *puu*.
- Uusiutuvat energialähteet ovat kotimaisia, eivätkä ne aiheuta suuria päästöjä.

Aurinkovoimaa

Luonnonsuojelu

- Luonnonsuojelualueita tarvitaan siksi, että luonto säilyisi mahdollisimman monimuotoisena. *Luonnon monimuotoisuus (biodiversiteetti)* tarkoittaa sitä, että on paljon erilaisia kasvi- ja eläinlajeja ja erilaisia elinympäristöjä.
- *Natura 2000* on EU:n hanke, jolla yritetään saada luonto säilymään monimuotoisena koko Euroopan alueella.
- *Kansallispuistot* ovat kaikille avoimia nähtävyyksiä, joissa on merkittäviä reittejä, nuotiopaikkoja yms. *Luonnonpuistot* eivät ole kaikille avoimia vaan ne on tarkoitettu tieteellisiin tutkimuksiin.